

רוני ברות
רקוד המְכַפְּלוֹת הַכְּפוּלוֹת
גלריה מרי, נובמבר 2020

"יש לי משיכה למקומות עזובים", אומרת הציירת רוני ברות ביחס לנוהגה לשהות במושאי המקום והזמן בציוריה. אני מזהה בוורדים שהיא מציירת מעין עזובה השוהה בצל קורת הסטודיו שלה. הם נקטפו זה מכבר ומונחים בתהליך קמילתם הטבעי על אדן החלון. ברות ממשיכה ללוות את הוורדים גם כשהם לא מסוגלים להמשיך ולרוות מהמים. אז היא מניחה אותם בכלים ומניחה להם לנטוש את אט אט את הרקמה המחברת אותם. להיפרד. מבטה - המבחין, החוקר והשוהה - לא נוטש. "אם תראי את הפגרים שלהם... גם כשהם יבשים הם יפים", היא אומרת ומניחה קערת עלעלים שיבשו על השולחן.

ברות מצלמת את דמותה ואת דמויות הורד - בשלבי חייהן השונים - בסביבה הביתית, לפני שהיא מניחה את מראן על הבד. כך משתקפות פינות שהעין לא רואה ובה בעת מתנתקים פרטים מהסביבה, חלקים מעצמה. "אני קוֹטֵף אוֹתָךְ מֵהָאֲדָמָה, וּמְקָרֹב אֶתְבוֹיֵן בְּךָ מֵרְחוֹק", כותב פרננדו פסואה על הורד. בהקבלה למילותיו, ברות קוטפת ומקרבת את האובייקטים מעצמה אל עצמה. היא ממסגרת אותם באמצעות ההשתקפות במראה ובפעולת הצילום, אך לשם כך היא מרחיקה אותם מבעד לעוד שכבה של מסגרת ושל עדשה.

מאחת העבודות שחוברות אל "רקוד המְכַפְּלוֹת הַכְּפוּלוֹת", נשקפת דמותה של ברות הישובה מול מראה בפיגמות קטיפה ורודה, שקפליה כמו מדברים את שפתם של הוורדים. אחד מהם מצוי באגרטל על הרצפה ופניו הפעורים מייצגים את עייפותו. את קמילתו הקרבה. פניה של האמנית המוסתרות באמצעות האייד פד המשמש מעין פרסונה, מסכה, חושפות את פעולת הצילום אל מול המראה, את שלבי העבודה. פן הציור המרוחק השעון על הקיר מספר אף הוא על שלב נוסף בעבודה ועל פיסות מזהותה.

בעבודה אחרת ניבטת ברות עטויה אותו מלבוש קטיפה ביתי, מצויה אל מול המראה והורד הפעור ניצב במימיו של אגרטל על דרגש לצידה. מאחוריו מרצדת זכוכית חלון אטומה ומציירת השתקפויות ערות על הרצפה. מהעבודה ניבטות ידיה וצווארה של האמנית הנשואים בריכוז מעלה כמו נושאים תפילה. בפועל, המראה קוטעת את רגע הצילום באייד פד ואת פניה של האמנית המוסתרות מאחוריו. ברות אומרת על המראה שהיא "כמו האגם של הבית" וטובלת את דמותה בתוכה. ואם להמשיך את אידיאת המראה כמקור מים עבור ברות ניתן להשאל את מילותיו של מוריס מרלו-פונטי שכותב: "כאשר אני רואה מבעד לסמיכות המים את הקרקעית המרוצפת של הברכה, אינני רואה אותה למרות המים וההשתקפויות, אלא דווקא דרכם, באמצעותם". מדבריו מצטללים החיות והכוח של המהות המימית המשקפת ומשתקפת; ונדמה שזהו אותו כוח שמתגשם במראת האגם של ברות.

ברות מציינת שהציור הוא "תהליך בין החוץ לפני שיוצא אל הבד" ועל דמותה ה"יוצאת" מתוך התהליך אומרת ברות שהיא "בסך הכל מרכיב, אני לגמרי בתוך הציור". האמנית הרואה והנראית אחוזה בתוך הציור וביחד עם האובייקטים האחרים היא משקפת את יציאתו של הפנים. במקביל אל הגילוי ואל ההשתקפות פנימה, מתקיים גם הצורך לא להראות הכל, לבחור מה להוציא אל הבד ולהותיר סוד. "סוד נותן המון כוח" אומרת ברות על העומק החמקמק ועל הנסתה שהוא חלק מן הגלוי. עבודותיה מקרבות אל הנראה אך קרבות גם אל המסתורין.

בספרה סיפור על אודות החיים ברות מבררת בתהליכי העבודה את השקיפות ואת מה שנסקף. אחת העבודות מספרת את סיפורם של שני אגסים. האחד ניצב אנכי סמוך לזוגית מעוטרת והשני שכוב בקרבתו ופונה אליו בכל מאוודו. במשחקם עם האור ועם הצללים הם משתכפלים וצבעם הסגלגל מזיין את זכוכית החלון וכמו משתבר דרכה. על ההשתקפות כעל פעולה בשני מישורים היא אומרת: "כשיש לך השתקפות אז היא מדברת על האובייקט כעל זיכרון; והוא גם כמו ציור". האובייקט כזיכרון הוא הספק והציור של ברות הוא מעין רְאִיָה המשכפלת את עצמה ברשת של השתקפויות.

אחדים מהציורים המוצגים בחלל הגלריה מבוססים על תצלומים של אובייקטים שצילמה ברות במבט על. מבט העל הוא מעין משל לראייתה של תמונה כללית ושל השקפה ממעל, פעולות שברות מסתייעת לבצע באמצעות המצלמה שתומכת בזיכרון. הערך שקיפה מדבר על הסתכלות ועל ראייה. בנוסף, מקורו מהלשון הארמית ופירושו חבטה ונקיפה במשקוף, המבטיח ממיקומו בקורה העליונה את שלמותם של הדלתות ושל החלונות. בציוריה של ברות מתמזגות המשמעויות השונות. ההשתקפויות מוכפלות כהדים לזיכרון וככמיהה למבט משגיח שיקף את הכל. במבטה המשקיף ברות מתמקדת באחד מציוריה בוורד שכוב המנותק ממימי האגרטל, מכיוון שזה מכבר מיצה את

שימושו כמושא ליופי חי ; או במילותיה : "כמו הבטחה שלא קוימה בין תוכן לצורה". היא משכפלת אותו, מקיזה את צלליו וכמו מבקשת מהם שישובו להעירו ולרקוד "עמו את רקוד המְכפלות הקפולות".

נאוה ט' ברזני